

BLUE PRINT
NEPALI -124 (2023-2024)
CLASS-XII

Section	Details of topic/section	Types of questions	No of Questions	Weithage
Vyakaran	✓ Chanda- Parichaya, Mahatwa, Chanda kaa Ing awa tatwa, gan parichaya. Anustuv, Totak, Shikharani. ✓ Alankar- Parichaya, Mahatwa, Alankar kaa Prakar. Upama, Slesh, Atisayokti.	MCQ	12	12x1=12
RituVichar (Khanda Kavya)	Basanta ra Hemanta (Matrai)	MCQ	8	8x1=8
Upanyash	Juneli Rekha	SA	5	5x2=10
PrativaPariychaya	I) Lekhnath Poudyal, II) Bal Krishna Sama, III) Parijat.	SA	3	3x2=6
Katha	I) Tyo Feri Farkala, Bhawani Vikshu II) Rup ko mulya, Bal Krishna Sama III) Ujyali Ko Aansu, Hridaya Chandra Sing Pradhan.	SA SA	3 2	3X2=6 2x3=6
Nibanda	I) Hai Hai Angreji, Laxmiprasad Devkota II) Hamro Rastriya Chaad Ra Sayapatri Phul, Vishnuram Rai	SA LA	2 1	2x2=4 1x4=4
Natak	I) Natak Sadharan Parichaya II) Ekanki Natak "Bandhini"	SA SA	1 2	1X2=2 2X3=6
Nepali Sahitya ko aithihasik parichaya	I) Nepali Bhasako Parichaya, II) Nepali Upanyash	SA	3	3X2=6
Writing Section	✓ Nibanda Lekhan ✓ Patra Lekhan	LA LA	1 1	1X5=5 1x5=5
Internal Assessment	Periodic Assessment (5) Multiple Assessment (5) Reading and Speaking Skills (5) Subject Enrichment Activities (5)			20
Total				100

SAMPLE QUESTION PAPER-2023-24

विषय नेपाली (CODE-124)

कक्षा-(XII)

निर्धारित समय – 3 घण्टा

अधिकतम अङ्क – 80

यस प्रश्नपत्रलाई खण्ड 1 र 2 गरी दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।
 खण्ड 1 मा वस्तुपरक बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू रहेका छन् ।
 खण्ड 2 मा रहेका सबै प्रश्नहरू वर्णनात्मक छन् ।
 प्रत्येक प्रश्नसङ्ख्यामा दिइएका निर्देशनलाई पालन गर्दै सोधिएका प्रश्नहरूका उत्तर लेख्नुहोस् ।

प्रश्न सङ्ख्या	खण्ड – 1 बहुवैकल्पिक वस्तुपरक प्रश्नहरू	अङ्क
1.	निम्नलिखित बहुवैकल्पिक प्रश्नहरूका सही विकल्प चुनेर लेख्नुहोस् ।	(12x1=12)
i.	काव्यको लाई अलङ्कार भनिन्छ । A. छन्द । B. आभूषण । C. साहित्य । D. निबन्ध ।	
ii.	अलङ्कारका कति भेद छन् ? A. चार । B. पाँच । C. दुई । D. तीन ।	
iii.	कुनै दुई वस्तुको रूप, गुण आदिको समानता विचारेर तुलना गरे कुन अलङ्कार हुन्छ ? A. उपमा । B. अतिशयोक्ति । C. श्लेष । D. अर्थालङ्कार ।	
iv.	अतिशयोक्ति अलङ्कारमाको उल्लेख गरिएको हुँदैन । A. उपमेय । B. उपमान । C. विषयी । D. उपमावाचक ।	
v.	यति, गति र लय मिलेको वर्ण, मात्रा आदि गन्ती गरेर कविता रचना गरिने निश्चित मान वा रूपलाई भनिन्छ । A. अलङ्कार । B. छन्द । C. कविता । D. गद्य ।	

vi.	<p>वार्षिक छन्दमा गण कतिवटा हुन्छन् ?</p> <p>A. चार । B. तीन । C. दुई । D. आठ ।</p>	
vii.	<p>।।। भए गण हुन्छ ।</p> <p>A. न । B. स । C. म । D. भ ।</p>	
viii.	<p>“हिमाली पाखाका उदरबिच छन् औषधिहरू, पहाडी पाखामा नव तरुलता छन् फलहरू । उक्त पङ्क्ति कुन छन्दमा रचिएको छ ?</p> <p>A. तोटक । B. शिखरिणी । C. शार्दूलविक्रीडित । D. उपमा ।</p>	
ix.	<p>तलको कुन विकल्प तोटक छन्दको गण सङ्केत हो ?</p> <p>A. १११ - १११ - १११ - १११, B. १११ - १११ - १११ - १११, C. १११ - १११ - १११ - १११, D. ११ - १११ - १११ - १११,</p>	
x.	<p>‘आँखा मृगका जस्तै सुन्दर छन् ।’ उक्त वाक्यको ‘जस्तै’ – शब्दमा उपमा अलङ्कारको कुन अङ्ग प्रयोग भएको छ ?</p> <p>A. उपमेय । B. उपमान । C. उपमावाचक शब्द । D. साधारण धर्म ।</p>	
xi.	<p>शार्दूलविक्रीडित छन्दमा चरण वा पाउको अन्तिम वर्ण हुन्छ ।</p> <p>A. लघु । B. गुरु । C. हलन्त । D. अनुस्वार ।</p>	
xii	<p>छन्दमा यतिलाई के पनि भनिन्छ ?</p> <p>A. गति B. आवृत्ति C. विराम D. गण</p>	

2.	निम्नलिखित काव्यांश पढ़ेर सोधिएका बहुवैकल्पिक प्रश्नहरूका सही विकल्प चुनेर उत्तर लेख्नुहोस् ।	(8x1=8)
	<p>नाम-शेष भयो सारा पुरानू शिशिर-स्थिति । लियो वसन्तले अर्को नयाँ गौरव-पद्धति ॥ ऋतु हुन् अरु पाँचोटा, वसन्त ऋतु-राज हो । लोक गौरवले भर्नु यसैको मुख्य काज हो ॥ वसन्तमा समानै छन् ठण्डी गर्मी दुवै गुण । तुल्य-तुल्य दया-दण्ड राजाका हुन् विभूषण ॥ देखिन्छ नाऽतिशीतोष्ण महिमा ऋतु-राजको । दया-दण्डज्ञ राजाको नीति झैं राजकाजको ॥ पशु-पक्षी लता-वृक्षलगायत चराचर । ऋतु-नायकको गर्छ प्रेमले स्वाऽऽगताऽऽदर ॥ सेतो कमलको छाता मञ्जरी-मय चामर । ऋतु-राजत्वका चिह्न देखिन्छन् अति सुन्दर ॥ भुमराहरु वीणाको दिव्य झङ्कार गर्दछन् । गुण-गायक भै पङ्क्ति गानमा तान भर्दछन् । बर्र बर्र लता-वृक्ष लावा झैं फूल छर्दछन् । पुतली नर्तकी-तुल्य नाचदै अधि सर्दछन् । मलयाऽचलको वायु लगातार सिरीसिरी । कलिला पालुवा-रूप पङ्खा हम्कन्छ सुस्तरी ॥ सजाये-को छ सर्वत्र दिव्य सौन्दर्यको रथ । शान्तिको जल छर्केको खुला आनन्दको पथ ॥ सारा वन बगैचामा सजायेको छ आसन । ऋतु-राज उतैबाट गर्छ त्यो शुभ-शासन ॥ दिव्य आनन्दको रङ्ग, दिव्य कान्ति तरङ्ग छ । दिव्य उन्नतिको ढङ्ग, दिव्य सारा प्रसङ्ग छ ॥ त्यो दिव्य रङ्ग पायेका लता-वृक्ष वनस्पति । देखिन्छन् योग्य नेताका रैती झैं उन्नताऽऽकृति ॥</p>	
i.	<p>उक्त काव्यांश ऋतुविचारको कुन विचारबाट उद्धृत गरिएको हो ?</p> <p>A. शिशिर विचार । B. ग्रीष्म विचार । C. वसन्त विचार । D. हेमन्त विचार ।</p>	
ii.	<p>ऋतुविचार खण्डकाव्यका रचनाकार को हुन् ?</p> <p>A. कविशिरोमणि लेखनाथ पौड्याल । B. महाकवि लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा । C. नाट्यसम्राठ बालकृष्ण सम । D. आदिकवि भानुभक्त आचार्य ।</p>	

iii.	कुन ऋतुको स्थिति शेष भएर वसन्त आएको हो ? A. ग्रीष्म । B. वर्षा । C. शिशिर । D. हेमन्त ।	
iv.	वसन्त ऋतुलाई किन ऋतुराज भनिएको हो ? A. जाडो पनि गर्मी पनि भएकाले । B. साह्रै जाडो कम्ति गर्मी भएकाले । C. न जाडो न गर्मी एवं सबैतिर सुन्दर भएकाले । D. न जाडो न गर्मी एवं सबैतिर हरियाली नभएकाले ।	
v.	'दिव्य' शब्दको अर्थ कुन सही छैन ? A. चहकिलो । B. प्रकाशमय । C. मनोहर । D. अँध्यारो ।	
vi.	यस ऋतुमा कसले विणाको झङ्कार झै आवाज निकाल्छन् ? A. पुतली । B. पक्षी । C. पशु । D. भुमरा ।	
vii.	यस ऋतुमा कसले गानमा तान भर्दछन् ? A. पुतलीले । B. चराले । C. मौरीले । D. हावाले ।	
viii.	कविले उक्त ऋतुमा लता-वृक्ष वनस्पतिलाई केसँग तुलना गरेका छन् ? A. योग्य रैतीसँग । B. योग्य नेतासँग । C. सुकेको जङ्गलसँग । D. तातो हावासँग ।	

खण्ड 2 (वर्णनात्मक प्रश्नहरू)

3.	निम्नलिखित प्रश्नहरूका संक्षेपमा उत्तर लेख्नुहोस् ।	5x2=10
i.	जुनेली रेखा उपन्यासमा कहाँको अनि कहिलेको चित्रण गरिएको छ ?	
ii.	हट्टाबाहर भन्नाले के बुझिन्छ ?	
iii.	जसेले सञ्चमानसँग के विन्ति बिसायो ?	
iv.	साहेबले मालिनीसँग कस्तो प्रस्ताव राख्यो ?	
v.	मालिनीले पुतलीबाट के प्रेरणा पाई ?	

4.	निम्नलिखित प्रश्नहरूका संक्षेपमा उत्तर लेख्नुहोस् ।	3x2=6
i.	लेखनाथ पौड्याललाई कुन उपाधिले सम्मानित गरिएको थियो ?	
ii.	बालकृष्ण समले किन आफूलाई शमशेर जबरा भन्न रूचाएनन् ?	
iii.	पारिजातका कुनै दुईवटा कृतिको नाम लेख्नुहोस् ।	
	निम्नलिखित प्रश्नहरूका उत्तर लेख्नुहोस् ।	
5.	‘भोलि दिउँसो ठीक तीन बजेतिर एकचोटि आइदिनुहुन्छ कि ?’ यो वाक्य कसले कसलाई भनेको हो ?	2
6.	“रानु कोइला खानी जस्तै नराम्री थिइन्, त्यसैले उनीभित्र हीराभन्दा उज्वल सौन्दर्यको प्रकाश थियो, त्यो आजको प्रकाशमा तल्लीन भयो ।” यहाँ ‘उनीभित्र हीराभन्दा उज्वल सौन्दर्यको प्रकाश थियो’ भनेको के हो ?	2
7.	यात्रीले जाने बेलामा सानीलाई कति दिनमा फर्किन्छु भनेको थियो ? ती दिनको प्रतीक्षा सानीले कसरी गरी ?	2
8.	विमल र डाकुको चरित्रबारे प्रकाश पार्नुहोस् ।	3
9.	सानीको जीवनको उद्देश्य कहिलेदेखि हरायो ?	3
	निम्नलिखित प्रश्नहरूका उत्तर लेख्नुहोस् ।	
10.	लक्ष्मीप्रसाद देवकोटाले अंग्रेजी पढ्ने प्रेरणा कसरी पाएका थिए ?	2
11.	नेपाली समाजमा सयपत्री फूलको महत्त्व कुन समयमा बेसी हुन्छ ?	2
12.	‘हाइ हाइ अङ्ग्रेजी’ निबन्धबाट देवकोटाले के आह्वान गर्दैछन् ?	4
	निम्न प्रश्नहरूका संक्षेपमा उत्तर लेख्नुहोस् ।	
13.	साधारण अर्थमा नाटक भनेको के हो ?	2
14.	बन्दिनीको भनाइमा क्रान्ति कसरी जन्मिन्छ ?	3
15.	आधुनिक नाटकले हामीलाई के सन्देश दिन्छ ?	3
16.	निम्न प्रश्नका उत्तर लेख्नुहोस् ।	(3x2=6)
i.	नेपाली भाषाको सर्वप्राचीन रूप कुन हो र यो कुन सालमा कपिएको थियो ?	
ii.	नेपाली भाषालाई किन साझा भाषाको रूपमा चिनिन्छ ?	
iii.	निम्नलिखित कुनै दुई उपन्यासका रचनाकारहरूको नाम लेख्नुहोस्- रूपमति, बसाई, तीन घुम्ती, आज रमिता छ ।	
17.	तल दिइएका कुनै एक विषयमा लगभग 150 शब्दमा निबन्ध लेख्नुहोस् । ➤ सूचना प्रौद्योगिकीको महत्त्व । ➤ परोपकार । ➤ अनेकतामा एकता ।	5
18.	समयको महत्त्व जनाउँदै छात्रावासमा बस्ने बहिनीलाई एउटा पत्र लेख्नुहोस् । अथवा आफूलाई चाहिएका कुनै तीन पुस्तकहरू मगाउँदै प्रकाशक, जनपक्ष प्रकाशन, गान्तोकलाई एउटा व्यवसायिक पत्र लेख्नुहोस् ।	5